

Hetta er sjúkan sum sum rakar smábørnini

— Í fjør vóru 16 av teimum 26 føroyingunum, sum fingi meningitis, børn fyra ár og yngri

Hovudverkur, skjálvti, fepur, ússalig almennstøða, eitt útbrot við smáum blóðingum í húðini, sum kunna gerast stórrí, spýggja, svimbul og stirvi í nakka og ryggi (hókan fæst ikki niður á bringuna).

Hetta er ein lýsing av sjúkuni meningococcenigitis, ein sjúka, sum síðani 1978 hevur dripið tiggju føroyingar.

Í ár hava longu verið 18 tilburðir av hesi ringu sjúku, sum krevur skjóta viðgerð.

Landslæknin hevur fleiri ferðir seinastu árin gjøgnum blóð og útvarp upplýst fólk um sjúkuna. Aftur nú heldur hann tað vera neyðugt at greiða frá, hvussu sjúkan smittar og hvussu hon kann fyrbyggjast:

Hvussu smittar sjúkan

Meningococcarnir smitta við dropsmittu frá nasa- og svølgum. Tað eru fleiri sleg av meningitis, men tað er bert hetta eina slagid, sum er smittandi.

Royndir visa, at tað er bert heilt sjáldan at bakterian, meningococcus, elvir til meningitis. Vanliga livir bakterian í nasa-ella svølgum hjá ti smittaða uttan at hetta førir við sær sjúku. Tað er ein rættiliga stórur partur av frískum fólki, ið gongur við meningococcus, men serliga børn. Hugsast kann, at millum 10 og 30% av okkum í Føroyum í lötuni hysa hesum bakterium. Tær halda sær í okkum í vikur ella kanska í nógvar mánaðir. Sum nevnt førir hetta vanliga ikki til sjúku hjá okkum. Hvi tað eru nokur okkara, sum fáa meningitis, tað vita vit ikki.

Hvussu kann sjúkan fyrbyggjast

Sum tað skilt, so er hetta ein bakterie, ið er vanlig okkara millum, og tí er fyrbyggjan tørf.

Tær fyrbyggjandi atgerðir, ið vit í lötuni fylgja her í Føroyum, eru komnar í lag eftir samráð við Statens Seruminstitut og Sundhedsstyrelsen í Keypmannahavn, sum vit hava samband við viðvíkjandi tí økta tíðleikanum av meningitis, sum framvegis er í Føroyum.

Av hesum fyrbyggjandi atgerðum er tann, ið hevur nóg stóran týdning, at tey, ið hava havt nærri

Allir kommunulæknar í Føroyum hava henda heilivág tók at geva teimum fólki, ið skulu hava hann eftir nærri tilskiladum reglum.

Tað er av størsta týdningi at eisini tey, ið fáa hesa viðgerð, eru sera ansin ella at ansað verður væl eftir teimum, so at tey við byrjandi sjúkuteinum, sum skjótast verða sædd av lækna, tí tað er eingin trygd fyri, at rifampicin í øllum forom verjir móti sjúkuni.

Snýr tað seg um tilburð í barnagarði, vøggstovu ella barnaheimi, skulu øll børnini á barnastovnum og starvsfólkið viðgerast við rifampicin. Harumframt skal húskið hjá ti sjúka viðgerast, men ikki húskini hjá starvsfólkinum ella hinum børnunum.

Snýr tað seg um ein tilburð hjá skúlabarni skulu øll børnini í flokknum og lærarnir, ið undirvísja í hesum flokki, viðgerast við rifampicin. Húskið hjá ti sjúka skal eisini hava viðgerð, men ikki húskini hjá hinum børnunum ella lærarunum.

Børn og starvsfólk í dagrøktarstovnum og í flokkum, ið er í profylaktiskari viðgerð, nýtast ikki at halda seg við hús undir viðgerðini, eins og fólk annars, ið fáa profylaktiska viðgerð, vanliga kunnu røkja dagliga arbeiði sitt.

Av heilsuføðilgum tættum, sum møguliga kunnu hava eina ávisan týdning til tess at minka um vandan fyri meningococcsjúku, hevur verið nevnt, at ein eigur at hava góða luftnýgging (av og á lata vindeyguni upp) og húsinum og hava rúmhitin undir 22 hitastig. Vissan er tó ikki enn fingin fyri, at hetta hevur nakran týdning.

Viðvíkjandi fyrbyggjan skulu vit taka upp aftur, at tað, ið hevur størsta týdning er, at tey, ið hava havt nært samband við meningitisjúkling í tíðini við sjúkubyrjan, skulu vera serliga ansin við teimum áðurnevndu sjúkuteinum, ið kunnu stava frá meningitis ella blóðeitran elvd av meningococcus, soleiðis at tey, um sliki sjúkutekin visa seg, beinanvegin fáa fatur á lækna.

Vit hava her nevnt, at tey, ið hava havt beinleiðis ella nært samband við meningitisjúkling, skulu vera serliga ansin. Hetta er galdandi fyri eitt nú húski, arbeisfelagar, floksfelagar og foreldur hjá hesum.

Hetta ansnið fyri áðurnevndu sjúkuteinum skal tó eisini vera galdandi fyri okkum onnur í hesi tíð, har vit hava ein so stóran tíðleika av meningitisjúkuni í Føroyum.

Ber til at koppseta

Enn ber tíverri ikki til at koppseta móti ti slagnum av meningococcus, ið elvir okkum hesar stóru trupulleikar í Føroyum. Sagt skal tó vera frá, at í lötuni verður starvast døgliga, serliga í Noregi og Hollandi, við at framleiða nýtiligt koppingarevni. Nær hetta arbeiðið verður lokið ber ikki til at spáa um. Á fundi í vár á Statens Seruminstitut var semja um, at í Føroyum skal fáast í lag hóp-kopping, beinanvegin sum koppingarevnið verður tókt.

Ú.F.

Týsdagin 17. juli

09.30 Á fólkátónleika-stevnu III
11.01 Fiskimenn — 13. partur
12.55 Føroyski skipalitin
19.00 Barnaútlit
19.30 Á fólkátónleika-stevnu IV

Mikudagur 18. juli

09.30 Omma var í Havn eina ólavssøku.
Fyrirlestur eftir Hans Marius Debes.
11.01 Kvøðuljómar til sjó-fólkið
19.00 Ungdómsendingin
19.30 Løg mær dómur
Karl Sofus í Heimistovu skipar fyri.

D.R.

Dagsskráin verður lísín kl. 8.05, 11.30, 11.50 leygard. og 11.20 sunnud. og 17.20.
(Klukkutíðirnar eru føroyskar).

baggrund grundlagde sin virksomhed for damstrickvarer. 30 medarbejdere og EDB-styrede strikkemasjiner klarer produktionen i dag
18.30 Skagen Vise Festival 1984
19.00 Hvor er liberalisme? Om gammelliberalisme, nyliberalisme og partiet Venstre i konkurrence med konservatismen 19.45 Kvartini. Video-vold
20.00 Radioteatret - Sådan er det hvis det er sådan af Luigi Pirandello
21.15 Eventyr på flodrejsen — et fattigmandskrydstogt på de hollandske kanaler
21.30 Aftenføljetonen. Syndfloden over Norden. Else Højgaard læser 1. afsnit af Karen Blixens gotiske fortælling

Mikudagur 18. juli

09.05 Filmens vigtige bagmænd. Et portræt af danske filmproducenter 10.10 Rosenkjær-prisen 1983. 4. Menneskerettigheder. Lighed og retfærdighed. Professor, dr. phil. Justus Hartnack
10.50 Bog-ekko
13.00 Bibelcamping på Sundeved. Et portræt af arrangører og deltagere ved Vdres Missions bibelcamping
14.00 Voldtægt?
16.30 Hvad er min ret og hvad er min pligt? Social bekvæmhed. Hanne Rein-toft
19.00 Hvor er liberalisme?
19.45 »Ordet, der blev borte«. Forfatteren Palle Lauring
20.30 Kirken i bevægelse. Et program med stort og småt fra kirkens verden med nyheder, kommentarer, debatter, bog anmeldelser, portrætter, musik og sang. Alt sammen med baggrund i kirkefolket, kirkelige organisationer og kirken
21.15 Alle gode gange fire Tusinder af danskere har de sidste år været på »højskoleferie« i Irland og Sicilien. Sidste år åbnede Europa-højskolen på Møn sin fjerde danske filial i Luxembourg

Viðv. DR og NRK

Vit hava ikki pláss fyri dansku og norsku útvarpskráunum sum tær eru, men taka burtur úr sendingar, vit meta eru serliga áhuga-verdar.

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	Tilsamans
Undir 1 ár								
1 - 4 ár		1	1	4	5	6	1	18
5 - 9 ár	1	4	10	13	18	7	15	68
10 - 14 ár		1	5	2	7	5	4	22
15 - 19 ár	1	3	1	3	8	4	2	22
20 - 79 ár	1	1	2	5	4	4	5	16
Tilsamans	5	11	24	32	42	24	26	165

Hetta yvirlitið frá landslækninum visir meningococcmeningitis-tilburðir 1977-1983. Aldursbólkurin 1-4 ár er nógvar tann størsti